

ВІДГУК

**офіційного опонента доктора філософії в галузі права
Чернишової Валерії Юріївни
на дисертацію Геллера Євгенія Борисовича на тему: «Адміністративно-
правове забезпечення реалізації політики у сфері спортивного розвитку
особистості», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата
юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і
процес; фінансове право; інформаційне право**

Актуальність теми дисертації та зв'язок її з науковими програмами, планами, темам

Спортивний розвиток особи є важливим аспектом її всебічного розвитку, оскільки він впливає не лише на фізичне здоров'я, а й на психічне та соціальне благополуччя. Заняття спортом сприяють формуванню таких важливих якостей, як дисципліна, відповідальність, самодисципліна, витривалість, командний дух та лідерство. Ці характеристики стають основою для особистісного зростання і адаптації до викликів сучасного життя. Не викликає заперечення той факт, що спортивний розвиток позитивно впливає на фізичне здоров'я, знижуючи ризик розвитку хвороб, покращуючи фізичну форму та загальну витривалість організму. Водночас спорт є важливим інструментом для зняття стресу, покращення настрою і психічного здоров'я, розвитку стійкості до емоційних навантажень. Крім того, заняття спортом також сприяє соціалізації, формуючи навички взаємодії в команді, вирішення конфліктів і розвиток комунікаційних здібностей. Зазначене свідчить про те, що спорт є важливим інструментом у формуванні гармонійно розвиненої особистості, готової до активної участі в соціумі.

Враховуючи соціальну цінність спортивного розвитку, держава в свою чергу повинна вчасно реагувати на потреби суспільства у векторі спортивного розвитку, створюючи для нього надійний та дієвий механізм реалізації потреб соціуму та особистості.

Зазначене обумовлює актуальність дисертації Геллера Євгенія Борисовича на тему: «Адміністративно-правове забезпечення реалізації

політики у сфері спортивного розвитку особистості».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Робота виконана відповідно до Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», затвердженої Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015, Стратегії реформування державного управління України на період до 2021 р., схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474-р, Стратегії розвитку фізичної культури та спорту в Україні, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 4 листопада 2020 р. № 1089, а також планів науково-дослідної роботи Приватної установи «Науково-дослідний інститут публічного права».

Таким чином, підкреслюємо, що аналіз адміністративно-правового механізму забезпечення реалізації політики у сфері спортивного розвитку особистості є актуальним предметом комплексного доктринального теоретико-правового дослідження.

Дисертаційне дослідження Є. Б. Геллера є затребуваним як з позицій правової науки, так і з точки зору практичної діяльності, спрямованої на удосконалення нормативно-правової бази у досліджуваній сфері відносин.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Розглянувши дисертаційне дослідження, можна зробити висновок, що Є.Б. Геллер дійсно провів ґрунтовне комплексне наукове дослідження, що відповідає поставленим меті та завданням.

Методологічною основою дисертаційного дослідження є сукупність методів і прийомів наукового пізнання. Їх застосування характеризується системним підходом, що дає можливість здійснювати пошук шляхів вирішення проблем в єдності їхнього соціального змісту і юридичної форми, здійснювати системний аналіз питання визначення адміністративно-правового механізму реалізації політики у сфері спортивного розвитку особистості. У

роботі автор використав сукупність загальнофілософських, загальнонаукових та спеціально-наукових методів та прийомів наукового пізнання.

Нормативно-правову основу дисертаційного дослідження становлять Конституція України та конституції окремих зарубіжних країн, міжнародно-правові акти, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, законодавство України та зарубіжних країн.

Теоретичну основу дисертаційного дослідження становлять наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених.

Емпіричну базу дослідження сформовано завдяки використанню офіційної статистичної інформації, оприлюдненої Державною службою статистики України та іншими суб'єктами владних повноважень за період 2018–2024 рр., відомостей Єдиного державного реєстру судових рішень України, а також даних низки центральних органів виконавчої влади, зокрема Міністерства молоді та спорту України, а також інших органів державної влади й місцевого самоврядування.

Фундаментальність та комплексність роботи проявляється у всебічному та поступовому вивченні дисертантом об'єкту та предмету дослідження. Починаючи роботу з загальнотеоретичної характеристики адміністративно-правового механізму реалізації політики у сфері спортивного розвитку особистості, автор переходить до питання реалізації адміністративно-правового механізму забезпечення реалізації політики у сфері спортивного розвитку особистості в системі прав особи, що має на меті визначення конкретних напрямів її впровадження в сучасних національних правових реаліях. Обраний вектор теоретико-правового дослідження дозволив досягти дисертантом поставленої мети та визначив успішність наукових розробок, спрямованих на вирішення нагальних наукових теоретико-правових задач.

Особистий внесок здобувача

Дисертація є самостійною науковою працею, що відображає результати проведеного дослідження. Сформульовані теоретичні положення, висновки та

пропозиції були одержані дисертантом унаслідок аналізу та безпосереднього використання в роботі науково-інформаційних, нормативно-правових джерел і матеріалів щодо реалізації адміністративно-правового механізму забезпечення реалізації політики у сфері спортивного розвитку особистості.

Достовірність і наукова новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації не викликає сумнівів, підтверджується їх апробацією у відкритому друку, обговоренням на наукових конференціях, інших наукових заходах. Достовірність одержаних результатів підтверджується не тільки їх суто науковою значимістю, як певною системою здобутих дисертантом нових знань, що заповнюють деякі прогалини адміністративного права та процесу, але й їх практичним значенням на сучасному етапі, зокрема для вдосконалення чинного національного законодавства в тій його частині, що стосується правового врегулювання адміністративно-правового механізму забезпечення реалізації політики у сфері спортивного розвитку особистості в умовах імплементації європейських стандартів законодавства. Проведена автором науково-дослідна робота є результатом власних напрацювань здобувача, який здійснив вдалу спробу визначити місце та значення адміністративно-правового механізму забезпечення реалізації політики у сфері спортивного розвитку особистості.

Погоджуючись у цілому з усіма визначеними автором складовими **наукової новизни** дослідження, вважаємо за необхідне акцентувати особливу увагу на деяких з них.

Новизна дослідження полягає насамперед в постановці та актуалізації автором питання про необхідність теоретичного узагальнення та нового вирішення наукового завдання, що полягає у пошуку оптимальної моделі побудови адміністративно-правового механізму забезпечення реалізації

політики у сфері спортивного розвитку особистості, окресленні проблем її нормативного визначення та практичної реалізації, формулюванні пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства в цій сфері.

Висновки та пропозиції щодо визначення моделі адміністративно-правового механізму забезпечення реалізації політики у сфері спортивного розвитку особистості можуть бути основою для подальших наукових досліджень із відповідної проблематики. Результати дисертаційного дослідження можуть стати основою для вдосконалення нормотворчої та правозастосовної діяльності. Є обґрунтованим та доцільним використання основних результатів дисертаційного дослідження в процесі викладання студентам вищих навчальних закладів дисциплін «Адміністративне право України», «Адміністративний процес», «Права людини» підготовки підрозділів підручників і навчальних посібників із відповідного навчального курсу, а також статей і наукових повідомлень.

Переходячи до оцінки основних положень і висновків дисертації, варто зазначити, що в роботі порушені нерозроблені раніше наукові та практичні задачі, розв'язання яких дозволило одержати цікаві результати і виробити ряд пропозицій. З урахуванням цього можна стверджувати, що новизна дисертації виявляється як у підході до досліджуваних проблем, так і в запропонованому способі розв'язання конкретних теоретико-правових питань.

За результатами проведеного дослідження наукова новизна конкретизується в таких основних положеннях, рекомендаціях, висновках, практичних пропозиціях здобувача. Так, вперше:

- обґрунтовано авторський підхід до розуміння категорії «спортивний розвиток особистості» як формування сталої практики поступового набуття навичок в окремому чи суміжних видах спортивних змагань, що означає не лише фізичний розвиток, але і певний рівень соціалізації особи, її залученість до певних соціальних груп, об'єднаних відповідним видом спорту;

– обґрунтовано, що сферою спортивного розвитку особистості є сфера, завдяки якій зберігається баланс між інтересами особи та інтересами як

окремих інституцій суспільства, так і суспільства загалом, де взаємини, що складаються в процесі економічного, соціального, політичного, духовного життя і діяльності особи, є взаємозалежними зі спортом та полягають у мобілізації якісних показників розвитку індивідуально-психологічних властивостей (характерних рис спортивної життєдіяльності) та пошуку шляхів їх передачі у публічну владу;

– обґрунтовано, що основним завданням адміністративно-правового забезпечення реалізації політики у сфері спортивного розвитку особистості доцільно визначити завдання ефективного розподілу функцій у межах реалізації політики у сфері спортивного розвитку особистості між усіма видами та рівнями адміністрування та взаємодії з громадянським суспільством, що має відбуватися з урахуванням глобалізаційних та євроінтеграційних процесів, а також з урахуванням тенденцій розвитку інформаційного суспільства з обов'язковим використанням усіх новітніх технологій та можливостей цифрової епохи.

Дисертантом також удосконалено:

– наукові положення щодо класифікації форм адміністративно-правового забезпечення діяльності владного суб'єкта у сфері спортивного розвитку особи, де виокремлено такі критерії, як: зміст, де виділено процедурні, організаційно-правові, матеріально-технічні форми; юридичні наслідки, де виділено нормативно-правові форми (що призводять до виникнення, зміни чи припинення публічно-управлінських відносин) та адміністративно-управлінські форми (що призводять до зміни структури роботи органу державної влади чи місцевого самоврядування);

– наукові підходи до класифікації загальних та спеціальних принципів адміністративно-правового забезпечення реалізації політики у сфері спортивного розвитку особистості;

– наукові підходи до класифікації функцій адміністративно-правового забезпечення реалізації політики у сфері спортивного розвитку

особистості та виділено законодавчу, стимулюючу, еволюційну, охоронну, організаційну, інтеграційну, виховну, оціночну функції.

Крім того, дістали подальшого розвитку:

- підходи до розуміння побудови суб'єктного складу публічного адміністрування у сфері спортивного розвитку особистості, що вимагає впровадження умов переходу від радянської командно-адміністративної системи до системи сервісного обслуговування населення та його потреб, що обґрунтовує подальшу децентралізацію публічної влади, перегляд питання щодо встановлення форм власності на об'єкти спортивної інфраструктури та створення передумов до розуміння, що спортивний розвиток особистості є пріоритетом та цінністю сучасного суспільства;

- встановлення категоріального ряду, статусу суб'єктів адміністративно-правового забезпечення у сфері спортивного розвитку, що втілилось в авторських пропозиціях до чинних законів України «Про фізичну культуру та спорт» та «Про громадські об'єднання»;

- підходи до розуміння типів адміністративно-правового забезпечення реалізації політики у сфері спортивного розвитку особистості;

- пропозиції щодо доцільності розробки Спортивного кодексу України, що вирішить проблему прикладних питань матеріального та процесуального спрямування та загалом вирішить проблему фрагментарності та неузгодженості нормативного регулювання адміністративно-правового забезпечення реалізації політики у сфері спортивного розвитку особистості та дасть можливість визначити та закріпити поняття сфери спортивного розвитку особистості, описати його місце у системі права і системі законодавства та визначити основні дефініції спортивного права.

Досить вагомим та перспективним для розвитку системи адміністративно-правового забезпечення спортивного розвитку особистості є дослідження здобувачем таких моделей побудови структури управління у сфері спортивного розвитку особистості, як: модель, де є відсутнім центральний орган виконавчої влади у сфері фізичної культури та спорту, що

означає, що керівництво такими відносинами, ухвалення управлінських рішень відбувається через національний олімпійський комітет (Бельгія, Італія, Люксембург); модель, де управління та адміністрування у сфері фізичної культури та спорту здійснюється національними федераціями з олімпійських та неолімпійських видів спорту при координуючій участі держави (Іспанія, Австралія та Португалія) (зокрема, в Австралії функції управління у сфері спортивного розвитку передані до Міністерства охорони здоров'я, а також до суміжних допоміжних інституцій – Австралійського спортивного фонду, Національного спортивного інформаційного центру та Антидопінгового центру, Австралійської спортивної комісії); модель, де сфера спорту та фізичної культури є об'єднаною із сферою культури в цілому та сферою інформаційної політики (Великобританія).

У роботі містяться й інші слушні положення, висновки та пропозиції.

Основні положення роботи знайшли відображення в 5 наукових статтях, з яких 4 статті опубліковані у виданнях, що визнані як фахові з юридичних наук, та 1 стаття – у зарубіжному науковому виданні, а також у 3 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Вивчення дисертаційного дослідження та його автореферату дає підстави для твердження про ідентичність змісту автореферату й основних положень дисертації. Оформлення дисертаційної роботи зауважень не викликає, вимоги до змісту та основних структурних підрозділів роботи дотримано.

Усе вищезазначене дозволяє зробити висновок, що дисертаційна робота Є.Б. Геллера написана на високому теоретичному рівні, має значну наукову та практичну цінність.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Оцінюючи в цілому позитивно дисертацію Є.Б. Геллера, водночас вважаю за необхідне звернути увагу на питання, які могли б слугувати предметом дискусії та обговорення при захисті дисертаційної роботи:

1. Автором доволі фрагментарно розкрито роль та значення органів місцевого самоврядування у забезпеченні ефективності реалізації політики із спортивного розвитку особистості. Втім процеси децентралізації публічної влади, що тривають в Україні, безпосередньо пов'язуються із переглядом підходів до вирішення проблематики надання послуг у сфері освіти, розвитку молоді, і відповідного врахування регіонального змісту таких політик.

Автору було б доцільно на рівні окремого підрозділу розглянути особливості забезпечення реалізації політики із спортивного розвитку особистості на регіональному рівні, що суттєво збільшило практичну цінність даного дослідження.

2. У підрозділі 2.1 серед кола суб'єктів адміністративно-правового механізму забезпечення реалізації політики із спортивного розвитку особистості автором не виділено особливості статусу приватних організацій, що займаються послугами в сфері масового спорту, роль та значення яких є безумовно важливими для дослідження адміністративно-правового механізму забезпечення реалізації державної політики у сфері спортивного розвитку.

3. Також є потреба звернути увагу на таку проблему, як діяльність громадських організацій у сфері спортивного розвитку, що, на мою думку, розкрито в дисертації фрагментарно. Так, автором при висвітленні зарубіжного досвіду визначено специфіку діяльності національних федерацій з окремих видів спорту, що є поширеним, зокрема, в США. Але при цьому здобувачем не розглянуто питання правового регламентування діяльності громадських організацій та об'єднань у сфері спортивного розвитку особистості, що необхідно було б зробити.

4. Вважаю за необхідне звернути увагу на застосування широкого методологічного базису в дисертаційному дослідженні. В цьому сенсі було б варто розширити коло використаних методів дослідження за рахунок залучення до нього таких методів як метод контент-аналізу та метод соціологічного опитування.

Наведені спірні положення і висловлені зауваження не впливають на

загальну позитивну оцінку дисертації, яка має самостійний і творчий характер, наукову і практичну цінність. Наявність дискусійних питань насамперед характеризує актуальність і складність теми дослідження та власний підхід дисертанта до їх розгляду. В дослідженні автором вдалося досягти поставленої мети.

Дозволяє зробити висновок про те, що дисертація «**Адміністративно-правове забезпечення реалізації політики у сфері спортивного розвитку особистості**» є завершеним науковим дослідженням, в якому отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, яке має істотне значення для розвитку адміністративно-правової науки та науки податкового права, тобто за своєю актуальністю, новизною постановки та вирішенням досліджених проблем, теоретичним рівнем та практичною значущістю відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 року № 567 (зі змінами), а її автор – Геллер Євгеній Борисович – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

доктор філософії в галузі права,
доцент кафедри адміністративного,
фінансового та банківського права

Міжрегіональної Академії управління персоналом

В.Ю. Чернишова